

PIRMAS SKYRIUS

Mes yrėmės iš uosto pro liūliuojančius laivus aprūdijusiomis siulėmis, pro būrius žuvėdų, tyliai tupinčių ant gremėzdiškų nugrimzdusių dokų liekanų, pro žvejus, kurie, nuleidę tinklus, apmirę spoksojo į mus, plaukiančius pro šalį, abejodami, ar mes gyvi, ar įsivaizduojami – virtinė vandenių vaiduoklių ar kandidatų į vaiduoklius. Mūsų buvo dešimt vaikų ir vienas paukštis, tolygiai ir sparčiai irdamiesi trimis nedidelėmis virčiomis valtimis plaukėme į atvirą jūrą – aukštų uolėtų krantų apsuptas, vienintelis saugus uostas per daugelį mylių aplink greitai tolo, lyg užburtas po aušros nauauksuotu melsvu dangumi. Mūsų tikslas, kelių išraižyta Velso pakrantė, dūlavo kažkur priešaky, tamsi drūžė tolimame horizonte.

Mes plaukėme pro toluomoje tyliai dunksantį seną švyturį, kur vakar vakare patyrėme begalę bėdų. Kaip tik ten, aplink sprogstant bomboms ir švilpiant kulkoms, mes vos nenuskendome, ten aš griebiau ginklą ir, paspaudęs gaiduką, nušoviau žmogų – ligi šiol negaliu suvokti kodėl; ten mes netekome panelės Peregrinės ir vėl ją atgavome – išplėšėme iš plieninių povandeninio laivo nasrų, deja, sužeistą, reikalingą pagalbos, bet mes neišmanėme, kaip jai padėti. Dabar ji tupėjo valties gale spoksojama, kaip sulig kiekvienu yriu vis labiau tolsta jos įkurtas prieglobstis.

Galiausiai, praplaukę pro bangolaužį, atsidūrėme atviroje jūroje, ir lygus kaip stiklas įlankos paviršius suribuliavo, neaukštos bangos

supliuškeno į valčių šonus. Aukštai debesyse išgirdau kaukiant orlavį ir, paleidęs irklus, užverčiau galvą mąstydamas, kaip iš tokio aukščio atrodo mūsų mažoji armada: visas mano pasirinktas pasaulis, visas mano turtas, mūsų ypatingos neįkainojamos gyvybės – visas tilpo trijose skiedrose, plūduriuojančiose didelėje, nemirkčiojančioje jūros akyje.

Malonės mums!

* * *

Mūsų valtys sliuogė per bangas, visos trys išsirikiavusios viena paskui kitą, palanki srovė nešė mus kranto link. Irklavome pakaitomis, kad nepervargtume, nors aš jaučiausi toks stiprus, jog beveik ištįsą valandą nepaleidau irklų. Tiesiog apsvaigau įsijautęs į ritmą, ore rankomis brėždamas ilgas elipses, tarytum stengdamasis prisitraukti kažką, kas priešinosi ir nėjo artyn. Hjugas darbavosi irklais priešais mane, o už jo, pirmagaly, sėdėjo Ema, skrybėlaitės kraštu prisiden-gusi akis nuo saulės, palinkusi prie žemėlapiu, išpleikto ant kelių. Tolydžio kilstelėdama galvą, ji žvilgčiojo į horizontą, ir vien išvydęs jos saulėtą veidą pajusdavau neįtikėtiną jėgų antplūdį.

Man rodės, galėčiau irkluoti be paliovos, bet tuo metu iš kitos valtės šuktelėjo Horacijus klausdamas, kiek kilometrų dar liko iki kranto, tad Ema, grįžtelėjusi į šalį, nuleido akis į žemėlapi ir, sprindžiais pamatavusi atstumą, neryžtingai atsakė: „Daugmaž septyni kilometrai.“ Bet tuomet Milardas, sėdintis mūsų valtyje, kažką sukuždėjo jai į ausį, ji suraukė antakius, patraukė žemėlapi į šalį ir, vėl suraukusi antakius, tarė: „Manding, aštuoni su puse.“ Sulig tais žodžiais man – o ir kitiems, kaip man pasirodė, – truputį nosis nulinko.

Aštuoni su puse kilometro: anuo žarnas ištąsčiusiu keltu, kuriuo prieš kelias savaites atkakau į Kairnholmą, tą kelią sukartume per valandą. Vieni juokai tokį atstumą įveikti bet kokiu motorlaiviu.

Pusanthro kilometro mažiau, nei mano pilvūzai dėdės kas kažkelintą savaitgalį nubėga per labdaros renginius, ir truputį mažiau, nei mano motina, pasak jos, „nuplaukia“ irklavimo treniruokliu savo prestižinėje gimnastikos salėje. Tačiau keltas tarp salos ir žemyno nebeplaukios artimiausius trisdešimt metų, niekas nebeperkėlinėjo irklavimo treniruoklių drauge su keleiviais ir bagažu, ir jų, vienašyk deramai nustatytų, nebereikėjo nuolat reguliuoti. Visa bėda, kad sąsiauris, kurį mums teko įveikti, buvo klastingas, pagarsėjęs tuo, jog savo gėlmėse palaidojo ne vieną laivą: aštuoni su puse kilometro grėsmingos, permainingos jūros pažalusių laivų nuolaužomis ir jūreivių kaulais nuklotu dugnu, ir kur nors akloje tamsoje mūsų tykantys priešai.

Kai kurie mūsų šiešiai, baiminęsi tų pavojų, manė, kad padarai tyko mūsų netoliese, glūdo kažkur apačioje, vokiečių povandeniniame laive. Jeigu jie dar nežino, kad mes pabėgome iš salos, gana greit susivoks. Ne tam sukore tokį kelią, kad atsisakytų savo kėslų, nepasisėkus pagrobtį panelės Peregrinės. Povandeniniams laivams pavojinga iškilti į paviršių dienos aky, kai tolumoje it šimtakojai šmirinėja karo laivai, o iš padangių seka britų orlaiviai, bet, nakčiai nusileidus, mes taptume lengvu grobiu. Užpuolę paimtų nelaisvėn panelę Peregrinę, o mus paskandintų. Tad mes irklavome puoselėdami vienintelę viltį kuo greičiau pasiekti krantą, kol mūsų neužklupo naktis.

* * *

Yrėmės, kol įskaudo rankos ir mėšlungis sutraukė raumenis. Yrėmės, kol nuščiuvo ryto vėjelis ir saulė sutvisko lyg pro didinamąjį stiklą, o apykaklės permirko prakaitu. Ir pagaliau aš susizgribau, kad niekas nesusiprotėjo paimti gėlo vandens ir kad vienintelė apsauga nuo saulės 1940 metais – anaipol ne kremai, o paunksnė. Yrėmės, kol iki kraujo prisitrynėme delnus tardami, kad nebeįstengsime irkluoti, bet yris po yrio varėmės toliau.

– Tu visas pažliugęs prakaitu, – tarė Ema. – Leisk man pairkluoti, kol dar neištirpai.

Kniostelėjau išgirdęs jos balsą. Dėkingas linktelėjau ir užleidau savo vietą prie irklo, bet po dvidešimties minučių vėl pasiprašiau atgal. Negera, kai kūnui ilsintis į galvą lenda visokios mintys, vaizduojuos: tėvas pabudęs neberanda manęs Kairnholme, Ema sutrukdo palikti laišką kambaryje, kyla panika. Atmintyje šmėkščioja neseniai matyti siaubingi vaizdai: pabaisa traukia mane į savo nasrus, miršta mano buvęs psichiatras, ledo karste paguldytas žmogus perrėžta gerkle, akimirksniui išplėstas iš anapusinio pasaulio, sukarkia man į ausį. Tad irklavau, ir tiek, pūslių pritrintomis rankomis, nors ir kaip buvau nuvargęs ir nugarą taip gėlė, kad, rodės, niekada nesugebėsiu atsitiesti. Ir stengiausi vyti šalį mintis, negalvoti, jog tie sunkūs kaip švinas irklai – ir bausmė iki gyvos galvos, ir išsigelbėjimas.

Bronvina, regis, nenuilstanti, vienui viena irklavo savo valtį. Oliva sėdėjo priešais, bet niekuo negalėjo padėti: užgulusi irklus, laibutė mergelė pati būtų išlėkusi į orą, ir vėjo šuoras būtų nuskraidinęs ją nelyginant aitvarą. Tad Oliva drąsino šūksniais, o Bronvina plušėjo už du – gal tris ar keturis, turint omeny sukrautus lagaminus ir dėžes, prigrūstas drabužių ir maisto atsargų, žemėlapių, knygų ir gausybės kitokių mažiau pravarčių daiktų, kaip antai: kelių stiklainių su marinuotomis roplių širdimis, teliūskuojančių Enocho kelioniniame krepšyje, arba panelės Peregrinės namo paradiinių durų rankenos, atmino, kurį Hjugas rado mums traukiant prie valčių ir tarė sau, kad be jo negalės gyventi, arba didelės pagalvės, Horacijaus išgelbėtos iš liepsnojančio namo, laimingos pagalvės, jo žodžiais tariant, vienintelio išganymo, nuvaikančio grėsmingus košmarus.

Kiti daiktai buvo tokie brangūs kiekvienam, jog vaikai nepaleido jų net irkluodami. Fiona laikė suspaudusi tarp kelių puodą su sliekų pilna daržo žeme. Milardas buvo išsitepęs veidą sauja bombų sumal-

tų plytų dulkių – keistybė, savotiška gedulingų apeigų dalis. Gal atrodė neįprasta, kad jie taip nuožmiai jų laikosi, bet širdies gilumoje aš jiems pritariau: juk tai buvo vienintelis dalykas, likęs iš jų namų. Jie puikiai suvokė, kad jų neteko, bet pamiršti nei galėjo, nei norėjo.

Tris valandas irklavus it galerų vergams, sala iš tolo atrodė didumo sulig delnu. Nebe grėsminga aukštų uolų apsupta tvirtovė, kokią iškilo man prieš akis prieš kelias savaites, kai pamačiau ją pirmą kartą, o apgailėtina akmenų krūva, kurią kiekvieną akimirką gali išblaškyti bangos.

– Žiūrėkit! – sušuko Enochas, pašokęs ant kojų gretimoje valtyje. – Ji dingsta!

Salą aptraukė pamėkliška migla, nuslėpdama ją nuo mūsų akių, ir mes, nustoję irtis, sužiurome stebėdami, kaip ji blėsta.

– Atsisveikinkim su savo sala, – tarė Ema ir atsistojusi pamojavo savo didele skrybėlaite. – Gal niekad jos nebeišvysime.

– Sudie, sala, – pasakė Hjugas. – Tu buvai mums tokia gera.

Horacijus, padėjęs irklą, pamojo.

– Likit sveiki, gimtieji namai. Aš ilgėsiuos jūsų kambarių ir sodų, bet visų labiausiai – savo lovos.

– Viso geriausio, bičiule, – sušniurkštė Oliva. – Ačiū, kad globojai mus visus tuos metus.

– Laimingi metai, – pridūrė Bronvina. – Patys laimingiausi mano gyvenime.

Aš irgi nebyliai atsisveikinau su ta vietove, amžiams mane pakeitusia, ta vietove, kuri stipriau nei kapinės amžinai saugos mano senelio atminimą ir paslaptį. Juodu, jis ir sala, buvo glaudžiai susiję, ir dabar, jų netekus, dingtelėjo mintis, ar kada nors suprasiu, kas iš tikrųjų man atsitiko: kuo aš tapau; kuo tampu. Atvykau į salą sužinoti senelio paslapties ir atskleidžiau savąją. Bežiūrint į dingstantį Kairnholmą, man pasirodė, kad žvelgiu, kaip tamsiose bangose skęsta vienintelis tos paslapties raktas.

Ir sala pamažu išnyko už kylančio miglos kalno.
Jeigu jos apskritai kada nors būta.

* * *

Neilgai trukus rūkas pasivijo mus. Krantas dingo migloje, saulės vietoje dūlavo blanki dėmė, ir mes, nieko nematydami, sukomės ratu sūkuriuojančiuose vandenyse, kol pagaliau visiškai pasiklydome. Galų gale sustojome, sudėjome irklus ir, nevilties apimti, ėmėme laukti tikėdamiesi, kad netrukus išsigiedrys: iki tol buvo beprasmiška plaukti toliau.

– Nieko gera nebus, – tarė Bronvina. – Jeigu teks ilgai laukti, ateis ir naktis, o tada susidursime su didesnėmis bėdomis nei prastas oras.

Ir tuomet, lyg oras būtų išgirdęs Bronvinos žodžius ir nutaręs parodyti mums mūsų vietą, kilo *tikra* audra. Užlėkė baisus vėjas, ir per kelias akimirkas viskas pasikeitė. Aplink ėmė putoti aukštos bangos baltomis keteromis, talžydamos mūsų silpnus luotus ir šliūkščiodamos į vidų, tad netrukus mūsų kojos atsidūrė šaltame vandenyje. Paskui prapliupo lietus kapodamas taip, lyg kas šaudytų į mus mažytėmis kulkomis. Veikiai pasijutome lyg guminiai žaislai vonioje.

– Kreipk prieš bangas! – sušuko Bronvina, darbuodamasi irklais. – Jeigu valtis pasisuks šonu, mes apsiversime kaip kažin ką!

Bet diduma mūsų buvome išvargę irkludami ramia jūra, o juo labiau per kunkuliuojančius vandenį, kiti buvo taip išsigandę, kad metė irklus ir, brangindami gyvybę, laikėsi įsikibę valtys krašto.

Priešais iškilo vandens siena. Mus pagavo aukšta banga, ir valtys atsistojo beveik piestu. Ema įsitvėrė manęs, o aš – irklo įkabos; užpakaly mūsų Hjugas abiem rankomis laikėsi suoloelio. Mes užskriejome ant keteros lyg amerikietiškais kalneliais, man širdis nukrito į kulnus, ir, kai trūkčiagalviais lėkėme žemyn, viskas, kas valtyje nebuvo